

Seminární práce do předmětu
ZS1MP_PD2 Praktikum k didaktice výuky o přírodě a společnosti 2

Modelová příprava pro výuku ve škole

Téma: Život pravěkých lidí

Ročník: IV.

Počet žáků: 29

Podle RÁMCOVÉHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU:

- **Vzdělávací oblasti:** Člověk a jeho svět
- **Tematický okruh:** Lidé a čas
- **Průřezová témata:** Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova
- **Integrace mezi vzdělávacími obory:** Český jazyk a literatura, Výtvarná výchova, Dramatická výchova

Kompetence: k učení, řešení problémů, komunikativní, sociální a personální

Výukové cíle s využitím Bloomovy taxonomie:

- 1. kognitivní** – žák svými slovy charakterizuje život lidí v pravěku
  - žák popíše základní charakteristiku jednotlivých etap pravěku
- 2. afektivní** – žák si uvědomuje důležitost lidské práce
  - žák v porovnání s životem lidí v pravěku oceňuje možnosti moderní dnešní doby
  - žák si vytváří vztah k lidským dějinám
- 3. psychomotorické** – žák podle popisu v literární předloze nakreslí pravěkou postavu
  - žák v rámci skupinové práce pomocí práce se svým tělem vyjádří typickou situaci, kterou zažívali pravěcí lidé

Příprava a plánování výuky

Místo realizace: třída

Časová dotace: 90 minut

Pojmy opěrné: pravěk, časová osa

Pojmy nové: starší a mladší doba kamenná, doba bronzová, doba železná; pěstní klín; bronz, železo, keramika; lovci, sběrači, zemědělci

Analýza mezipředmětových vztahů:

Český jazyk (práce s beletristickým textem – vyhledání a použití potřebných informací)

Výtvarná výchova (kresba pravěkého člověka a tvorba pravěké tlupy)

Dramatická výchova (dramatizace života pravěkých lidí)

Didaktické prostředky:

- Čítanka 4, nakladatelství Nová škola, s. 92 – 94 (ukázka *Lovci mamutů a Lidé v pravěku*)
- čtvrtky (29 kusů), pastelky, velký arch papíru na vytvoření pozadí
- ohořelý klacek nebo špejle, uhlíky

Operační analýza

Popis činnosti	forma	metoda	čas	did. prostředky
Rozhovor – jak si žáci představují život v pravěku	hromadná	rozhovor, diskuse	10 min	-
Čtení 1) Přečteme si ukázkou z knihy Lovci mamutů a článek Lidé v pravěku (viz Čítanka 4) 2) Vypracování otázek pod textem	hromadná /skupinová práce	práce s textem	20 min	Čítanka 4 (s. 92 – 96)
Výtvarná činnost 1) Kresba pravěkého člověka 2) Vytvoření tlupy 3) Malba uhlem – pravěké nápisy	samostatná/skupinová	kresba, lepení, malba uhlem	25 min	čtvrtky (29 ks), 1 velký arch papíru pro pozadí, pastelky, uhlí nebo ohořelý klace (špejle)
Dramatizace 1) dramatizace života pravěkých lidí	skupinová	dramatizace	30 min	-
Společné hodnocení činnosti	hromadná	rozhovor	5 min	-

Scénář hodiny:

Příprava před hodinou

Žáky v zasedacím pořádku třídy rozdělíme do 8 skupin po 4 žácích (2 školní lavice přisuneme k sobě)

Úvod

Motivační rozhovor

(skupinově, hromadně - frontálně, rozhovor a diskuze, 5 minut)

Na začátku formou brainstormingu žáci ve čtyřčlenných skupinách sepíší, co se jim vybaví při slově PRAVĚK. Ponecháme jim asi 2 minuty. Poté práci zastavíme. Na tabuli postupně sepisujeme myšlenky, které jednotlivé skupiny vymysleli. Poté shrneme hlavní body, představy a celkové povědomí třídy o pravěku.

Hlavní část

1. Čtení

(hromadně i skupinově, práce s textem, 20 minut)

Společně si přečteme úryvek z čítanky *Lovci mamutů* (s. 92) a ukázkou *Lidé v pravěku* (s. 95). Zodpovíme si na dvě krátké otázky pod textem. Poté s žáky porovnáme to, co jsme se dozvěděli z četby a co žáci napsali na tabuli. Hledáme v čem jsme se shodli s textem, v čem se naopak naše myšlenky rozcházejí, co žáci věděli navíc nebo co jsme se z čítanky nedozvěděli.

2. Kresba pravěkého člověka

(samostatně i skupinově, výtvarná činnost, 25 minut)

Každý žák nejdříve nakreslí, jak si podle přečteného textu představuje pravěkého člověka. Zadáme velikost postaviček na A5. Poté postavičky vystříháme a nalepíme na velký arch papíru, čímž vytvoříme pravěkou tlupu. Na prázdná místa kolem postav namalujeme ohořelým klackem nebo uhlem kresby, které lidé v pravěku kreslili na stěny jeskyní.

3. Dramatizace života pravěkých lidí

(skupinová práce, dramatizace, 30 minut)

Spojíme dohromady 2 pracovní skupiny, čímž nám ve třídě vzniknou 4 skupiny žáků po 8 členech. Každá skupina si vylosuje jednu z následujících situací a pokusí se ji vyjádřit pomocí krátké pantomimické dramatické scénky a následného zastavení obrazu děje do podoby živých soch:

1. Jeden člen tlupy varuje ostatní před nebezpečím šelmou, která je ukryta v křoví, ostatní proto postupují opatrně. Následně může dojít k napadení šelmou, kterému se pralidi brání.
2. Jeden z lovců dává ostatním znamení, že se mamut chytil do pasti. Ostatní jásají a vydávají se společnými silami mamuta dobít a zmocnit se ho.
3. Členové tlupy vyrábějí sošky a rytiny na kostech. Chlubí se svými výtvoři a předhánějí se, čí dílo je lepší.
4. Lovci se vracejí z úspěšného lovu a chlubí se ženám svým úlovkem. Ženy je obdivují, pomáhají jim rozporcovat mamuta. Rozdělávají oheň a maso opékají.

Žákům na přípravu scénky necháme asi 10 minut. Poté postupně každá skupinka předvede pantomimické provedení a na povel učitele zastaví svůj příběh do živých soch. Ostatní žáci přihlížejí scénce a snaží se popsat, co se jejich spolužáci pokusili ztvárnit. Povídáme si o pravěku, jak lidé žili, co v provedené scénce chybělo, mohli bychom doplnit. Co se žáků, podařilo, jak naopak by pravěcí lidé nereagovali.

Závěr

(hromadně – frontálně, 5 minut)

Společně s dětmi zhodnotíme práci. Povídáme si a vysvětlujeme, co jsme se dozvěděli o životě pravěkých lidí. Co z toho pro žáky bylo nové, co už naopak věděli. Vrátime se k brainstormingu z úvodu výuky (slovní spojení či obraty jsou stále od začátku výuky napsané na tabuli). Napsali bychom nyní jiná slova? Společně s žáky uděláme korekci: škrtneme to, co žáci napsali špatně a podtrhneme vhodně zvolené slovní obraty. Můžeme doplnit další spojení, kterými bychom výstižně mohli charakterizovat pravěk a život ve společnosti v té době.

S žáky vedeme diskuzi o tom, v čem se lišil život a smýšlení pravěkých lidí. Co bylo hlavní náplní jejich dne? Jaký smysl života měli? V čem se liší od dnešní doby? Dokázali byste si představit, že byste se ocitli v pravěku a žili v té době?

Zhodnotíme také, který tým pracoval nejlépe a proč – děti vyzveme k tomu, aby se samy snažily odvodit, jaký tým by za svou práci zasloužil být oceněný. Snažíme se společně s žáky popsat, jak spolupracovali, co se nám na jejich práci líbilo, jak má vypadat práce v týmu.

Na závěr hodiny konkrétním žákům, skupinám a celé třídě poděkuju za spolupráci a za jejich aktivní přístup a kreativní přístup v hodině.

Literatura:

JANÁČKOVÁ, Zita a kol. Čítanka pro 4. ročník. Havlíčkův Brod: Nová škola, 2003, 180 s. ISBN 80-7289-050-6.

STRÍBRNÁ, Iva. Vlastivěda 4 - Hlavní události nejstarších českých dějin - učebnice pro 4. ročník ZŠ. Vyd. 5. Nová škola – DUHA, Brno, 2016, 48 s. ISBN 978-80-7289-796-4.